

Ötegezegenimize İsim Bulalım!

**IAU100
NameExoWorlds
kampanyasıyla,
her ülke bir yıldız
ve onun
ötegezegenine
özel bir isim verme
fırsatı buluyor.**

Dr. Özlem Kılıç Ekici [TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi

Uluslararası Astronomi Birliğinin (IAU) 100. kuruluş yılı kutlamaları kapsamında dünya genelinde bir ötegezegen isimlendirme kampanyası başlatıldı. Kampanya ile her ülkeye isim vermeleri için bir yıldız ve bu yıldızın yörüngesinde dolanan bir ötegezegen sunuluyor. Ülkeler bu gök cisimlerine özel isimler verebilecek. 70'ten fazla ülkenin katıldığı bu kampanyada ülkeler kendi kamuoyu yoklamaları ile isim belirleyecek.

Astronomlar son yıllarda yakın yıldızların çevresinde, yörüngede bulunan binlerce gezegen ve gezegen sistemi keşfettiler. Bunlardan bazıları Dünya gibi küçük ve kayalıkken, bazıları Jüpiter gibi gaz devleri.

Bugün evrendeki güneş benzeri yıldızların çoğunun yörüngesinde gezegen bulunabildiği ve hatta bunlardan bazılarının gezegenimizin fiziksel özelliklerine sahip olabileceği tahmin ediliyor. Evrendeki yıldızların ve gezegenlerin sayısını ve bunlardan yaşam için gerekli ilkel bileşikler barındırma olasılığı olanlarını düşünürsek evrende başka canlıların olması çok muhtemel.

IAU, gök cisimlerine resmi isimlerini vermeye yetkili kurumdur. Uluslararası iş birliğinin güzel bir örneği olan kurum, 100. kuruluş yıldönümünü kutlarken dünya genelinde tüm insanların birlik olmasına da katkıda bulunmayı sürdürüyor. 2015 yılında ilki yapılan "Ötegezegen İsimlendirme" (NameExoWorlds) kampanyasında 19 ötegezegen isimlendirilmişti. Şimdi, IAU100 etkinlikleri kapsamında yürütülen bu ikinci kampanyada

70'den fazla ülkenin her biri için bir yıldız-ötegezegen sistemi belirlendi. Ötegezegenler, ülkelerin coğrafi konumları ve dolayısıyla söz konusu ülkeden görülebilmeleri dikkate alınarak belirlendi. Her ülkeye tahsis edilen yıldız (ötegezegenin yörüngesinde dolandığı) küçük teleskoplarla görülebilecek parlaklıkta seçildi. Ayrıca, ötegezegenlerin çeşitli yollarla keşiflerinin doğrulanmış sistemler olmasına dikkat edildi. Ötegezegenleri barındıran yıldızların parlaklıkları 6 ile 12 kadir arasında değişiyor. Bu kampanya için seçilmiş gezegenler büyük oranda Jüpiter benzeri gaz devleri olup kütleleri Jüpiter'in kütlelerinin %10'u ile %500'i arasında değişiyor. Kampanyada belirlenen tüm sistemler tek bir yıldızın etrafında yörüngede dolanan tek bir gezegen içeren sistemler. Bununla birlikte, ileride bu sistemlerde yeni yıldız veya gezegen bileşenleri de keşfedilebilir.

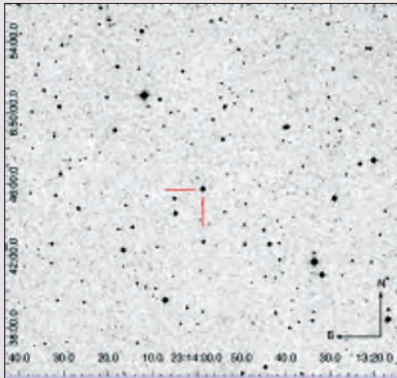

Kampanya kapsamında, ulusal düzeyde ülkelerin astronomi dernekleri ve bu kampanya için oluşturulan ötegezegen isimlendirme komiteleri çalışmaları yürütüyor. Türkiye’de Türk Astronomi Derneği (TAD) bu etkinliklerin koordinasyonunu sağlıyor. Hem ötegezegen isimlendirme kampanyası hem de IAU’nun Türkiye’de düzenlenen 100. yıl kutlama etkinlikleri için <http://iau100.tad.org.tr> adresini ziyaret edebilirsiniz.

Türkiye Ötegezegen İsimlendirme Komitesi, TAD adına, Türkiye’deki IAU100 NameExoWorlds kampanyasını yürütmekten ve Türkiye için belirlenmiş yıldız ve ötegezegenine 3 aday isim seçmekten sorumlu.

İsim önerilerini göndermek ve kampanyaya katılabilmek için gereken koşullara ve ayrıntılı bilgilere IAU100 Türkiye Etkinlikleri internet sayfasından ulaşabilirsiniz (<http://iau100.tad.org.tr>).

Haziran ayında başlayan ulusal kampanyalar Ekim ayına kadar devam edecek ve sonrasında belirlenen isimler IAU100 NameExoWorlds Yürütme Komitesine sunulacak. IAU’daki değerlendirmelerin ardından onaylanan isimler Aralık 2019’da tüm dünya kamuoyuna duyurulacak. ■

WASP-52 Yıldızı

Türkiye katalog ismi WASP-52 olan, yüzey sıcaklığı Güneş’inkinden %10, yarıçapı ise %20 daha az olan yıldız ve yörüngesinde dolanan WASP-52b olarak bilinen gezegenine isim verecek.

WASP-52’nin gezegeni 2011 yılında geçiş (transit) gözlemleri ile keşfedilmiş, kütlesi Jüpiter’in yaklaşık yarısı veya Dünya’nın 146 katı olan bir gezegen. WASP-52 yıldızı ve ötegezegeni Dünya’ya 457 ışık yılı uzaklıkta bulunuyor. WASP-52’nin gezegeni yıldızına çok yakın, sıcak bir gaz devi. Bu nedenle, yaşam barındırma olasılığı bulunmuyor.

WASP-52 yıldızı Pegasus (Kanatlı At) Takımyıldızında bulunuyor ve ilkbahardan sonbahara kadar Türkiye’den gözlemleniyor.